זולת
לשוויון וזכויות אדם

הכנסת העשרים וארבע

יוזמת: חברת הכנסת

_____

הצעת חוק פקודת המשטרה. תיקון: ביטול איסור הנפת דגל הקבוע בהוראת סעיף 82 לפקודת המשטרה

תיקון סעיף 82. (א): המפקח הכללי רשאי לאסור הנפתו, הצגתו או פרישתו של דגל או סמל שיש בו כדי לעורר להפרעת השלום.	מחיקת הסעיף
תיקון סעיף 82 (ב) האיסור יכול שיהיה כללי או מסוייג לפי זמנים, מקומות או נסיבות שיפורשו.	מחיקת הסעיף
תיקון סעיף 8 (ג) כל שוטר רשאי לסלק דגל או סמל שהוצג או שנפרש בניגוד להוראה כאמור או בנסיבות שיש בהן כדי לעורר להפרעת השלום.	מחיקת הסעיף
תיקון סעיף 82 (ד) המפר הוראה לפי סעיף זה, דינו קנס 300 לירות.	מחיקת הסעיף

דברי הסבר

מכון זולת מציע לבטל את האיסור בעניין הנפת דגל הקבוע בהוראת סעיף 82 לפקודת המשטרה.

סעיף 82 לפקודת המשטרה נתן סמכות למפכ"ל המשטרה לאסור הנפתו או פרישתו של דגל או סמל שיש בו כדי לעורר להפרעת הציבור. סעיף 82(ב) קובע כי האיסור יכול שיהיה כללי או מסויג לפי זמנים, מקומות או נסיבות שיפורשו. סעיף 82(ג) מסמיך כל שוטר לסלק דגל שהוצג בניגוד להוראה כאמור. סעיף 82(ד) קובע קנס למפר הוראות אלה.

מדובר בסעיף אנכרוניסטי שמקורו מתקופת המנדט הבריטי, שהמשטרה והרשויות עשו בו שימוש בעבר בעיקר כדי למנוע את הנפת דגל פלסטין. על רקע הסכמי אוסלו, בג"ץ והיועמ"ש לממשלה צמצמו עקרונית את האכיפה של הסעיף, אך עדיין נעשה בו שימוש בשטח כדי למנוע הנפה של דגלי פלסטין, בעיקר במחוז ירושלים, בשכונות הפלסטיניות ובהפגנות.

לנוכח השינוי שחל ביחסים בין מדינת ישראל לאש"ף, בעקבות ההסכמים המדיניים, בג"ץ התיר פרסום שידורי תעמולה של מפלגות כאשר דגל פלסטין הופיע באותם השידורים, היות והדגל חוסה תחת חופש הביטוי בתעמולת בחירות.[1] כמו כן, בג"ץ אישר את עמדת היועמ"ש לממשלה לגבי המדיניות שלא לפתוח בהליך פלילי ולא להעמיד לדין פלילי בגין הנפת דגל פלסטין, למעט במקרים חריגים.[2]

במסמך שהוכן על ידי המשנה ליועמ"ש לממשלה (משפט פלילי) ב-1 בספטמבר 2014 בעניין הנפת דגלי אש"ף, נקבע שאכיפה תתבצע רק במקרה שבו מתעורר חשד ממשי כי הנפת הדגל מהווה עבירה של הזדהות עם ארגון טרור או גילוי אהדה אליו, או כאשר ישנו חשש ברמת הסתברות גבוהה שהנפת הדגל תוביל להפרה חמורה של שלום הציבור.[3]

לנוכח המדיניות העקרונית של אי אכיפה, הונחה על שולחן הכנסת על ידי ח"כ מאי גולן הצעת חוק העונשין (תיקון – איסור הנפת דגל של ישות עוינת), התשפ"א-2021. עצם העובדה שמגישת ההצעה ראתה בה צורך מדברת בעד עצמה.[4]

כאמור, עדיין משתמשים בסעיף 82 כדי למנוע הנפה של דגלי פלסטין, בעיקר במחוז ירושלים, בשכונות הפלסטיניות ובהפגנות. בין היתר, מאז העברת שגרירות ארה"ב לירושלים במאי 2018, חלה עלייה במקרים שבהם שוטרים החרימו דגלים ודגלונים קטנים של פלסטין שהונפו על ידי מפגינים במשמרות המחאה בשיח ג'ראח, זאת אף שבמשך עשר השנים הקודמות ההנפה התאפשרה כמעט ללא הפרעה.[5] במאי 2020 שוטרים הסירו דגלי פלסטין שנתלו בשכונת מאה שערים.[6] במאי 2022, בהלוויתה של העיתונאית הפלסטינית שירין אבו אעקלה, המשטרה היכתה את המשתתפים וליבתה מהומה אלימה שבמהלכה ארון הקבורה כמעט נפל אל האדמה – כשהעילה הייתה הנפת דגלי

---

[1] בג"ץ 651/03 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה** (פורסם בנבו, 23.1.2003).

[2] בג"ץ 93/5883 **שאול יהלום, חבר כנסת נ' המפקח הכללי, משטרת ישראל רב ניצב רפי פלד** (פורסם בנבו, 26.5.1994).

[3] המצב המשפטי ביחס להנפת דגלי אש"ף וארגוני טרור במדינת ישראל, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט פלילי), 1.9.2014.

[4] הצעת חוק העונשין (תיקון – איסור הנפת דגל של ישות עוינת), התשפ"א-2021.

[5] ניר חסון, מפגין נעצר במזרח ירושלים כי החזיק דגל פלסטין, אף שאין זו עבירה על החוק, **הארץ**, 9.8.2019; יהושע (ג'וש) ברוינר וניר חסון, היעד החדש של משטרת ישראל: מניפי דגלי פלסטין, **הארץ**, 17.5.2018; עדו קונרד, המשימה של שוטרי ירושלים: לחטוף דגלי פלסטין ממפגינים, 24.2.2019.

[6] כוח משטרה הסיר דגלי פלסטין שנתלו במאה שערים, **סרוגים**, 26.5.2020.

פלסטין. שוטרים אף הגיעו לבית משפחת אבו עאקלה האבלה כדי לבקש שיורידו דגלי פלסטין שנתלו מחוץ לבית.

למשל, בתביעה שהוגשה בגין החרמה בכוח של דגל פלסטין מידיו של מפגין במשמרת המחאה בשיח ג'ראח, אף שבית המשפט קבע שאין לו סמכות עניינית לדון בתיק, נדחתה טענת המשטרה כי הייתה הצדקה להחרמה ובית המשפט ביקר את התנהלותה באירוע:[7]

> ההתרשמות של ביהמ"ש היא שמשמרת המחאה התנהלה בדרכי שלום. לא מצאתי אחיזה לאמור בדוח הפעולה בדבר הפרות סדר מצד משתתפי המחאה וכאמור לעיל, השוטר פאעור חזר בו בעדותו מהאמור בדוח הפעולה בנושא זה. מצפייה בסרט שהגיש התובע עולה שהצומת לא נחסם, המוחים לא ירדו מהמדרכה, רכבים בודדים עברו ולא היו כמעט הולכי רגל אחרים אם בכלל. אני קובעת כממצא עובדתי שלא היו הפרות סדר במקום למרות שכך דווח. לא שוכנעתי שהיה בפעילות המוחים כדי להוות הפרעה לסדר הציבורי או פגיעה קרובה וממשית המצדיקה פגיעה בחופש הביטוי שלהם. גם לא שוכנעתי שלא ניתן היה להשיג מניעה בדרכים נוספות למשל, באמצעות הזרמת כוחות נוספים למקום. עצם העובדה שלא עמדה ניידת במקום לאורך כל המחאה מדברת גם היא בעד עצמה. משמרת מחאה כשלעצמה וגם הנפת דגל פלסטין במסגרתה, אינם עולים למיטב הבנתו של ביהמ"ש, כשלעצמם, כדי הפרת סדר ואינם ממלאים כשלעצמם את מבחן הפגיעה הקרובה והממשית.

לכן, לנוכח ההתפתחויות ביחסים המדיניים עם אש"ף, מדיניות האכיפה המצמצמת שקבע היועמ"ש לממשלה ואושרה על ידי בג"ץ ובתי המשפט האחרים, והמשך האכיפה על ידי המשטרה באופן שרירותי וסלקטיבי במחוז ירושלים – מוצע לבטל את הוראת סעיף 82.

יש לציין כי ממילא קבועות בחוק עבירה של גילוי הזדהות עם ארגון טרור והסתה לטרור באמצעות הנפת דגל בחוק המאבק בטרור, תשע"ו-2016, וכן עבירות בחוק העונשין, תשל"ז-1977, כגון הסתה לאלימות וחברות בהתאחדות אסורה.

[7] תא"מ 15567-07-18 **ביתן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 17.9.2019).